

4.12 Kildevældskvarteret

Københavnerens velfærd: Byggeforeningshusene i det helstøbt boligkvarter til arbejderklassen.

Beskrivelse af kulturmiljøet

Kulturmiljøet omfatter 393 rækkehuse og et centralt placerede torv opført af Arbejdernes Byggeforening.

Begrundelse

Kildevældskvarteret er opført i perioden 1892-1903 af Arbejdernes Byggeforening efter engelsk forbillede. Kvarteret er et af de største og mest helstøbte af en række beslægtede byggeforeningsbebyggelser fra slutningen af 1800-tallet. Arbejdernes Byggeforening, der blev oprettet af arbejdere ved Burmeister og Wain, opførte også lignende bebyggelser flere steder i København med henblik på at skaffe arbejderklassen sunde, solide boliger og samtidig give medlemmerne en organiseret mulighed for at spare op i fast ejendom.

Helstøbt boligkvarter til arbejderklassen

Kildevældskvarteret skiller sig ud ved sin størrelse og struktur med en hovedgade og pladsdannelse som organiserende princip, til et lille og veldefineret boligkvarter. Pladsen er kvarterets naturlige centrum indrammet af en række vejtræer ved en tilbagetrukket facaderække. I midten findes et indhegnet areal med beplantning, samt en senere opsat mindestøtte og bænke.

Kildevældsgade er kvarterets hovedgade, hvilket understreges af det grønne præg som en række vejtræer tilføjer. Dette gør sammen med de individuelle, grønne forhaver Kildevældskvarteret til et af de mest helstøbte eksempler på datidens tanker om lys og luft samt mulighed for at dyrke grønt til husholdningen. Tidens dannelsesidealer kan også aflæses i gadenavnene, der overvejende er opkaldt efter nationale komponister, deraf tilnavnet "Komponistkvarteret".

Området fungerer i dag som et attraktivt boligområde, hvor de gedigne huse og de små haver fortæller historien om datidens idealer, der fortsat giver genklang som et forbillede for nutidigt rækkehusbyggeri.

Bærende bevaringsværdier

- Den samlede bebyggelsesstruktur med 2½ etagers rækkehuse symmetrisk organiseret omkring en øst-vestgående hovedgade og nord-sydgående sidegader.
- Pladsdannelsen, centreret om et mindre grønt indhegnet areal, der er indrammet af karaktergivende chaussestensbelægning og store, bevaringsværdige træer foran en tiltagetrukket facadelinje. Dertil det uforstyrrede kig til Kildevældskirken mod vest.
- Gaderummens karakteristiske åbne, grønne præg med individuelle forhaver med lave hegn mod gaderne.
- Rækkehusenes ensartede arkitektoniske udtryk med facader i fortrinsvis gule tegl og enkle murede detaljer samt tage i naturskifer, større og mindre kviste og gavlmotiver og en symmetrisk takt. Hertil porte, der binder stokkene sammen.

Sårbarhed

Bebyggelsen er sårbar overfor ændringer, der ikke tilpasset det arkitektoniske helhedspræg, herunder oppudsning og bemaling af facader, individuelt tilpassede hoveddøre, porte og indgangspartier, samt opsætning af nye kviste, som i proportioner og detaljering ikke er tilpasset bebyggelsens oprindelige udtryk.

Gaderummene er sårbare overfor ændringer, der slører det åbne, grønne udtryk, herunder opsætning af høje faste hegn og belægning af eksisterende beplantede arealer. Hertil fjernelse af karaktergivende træer, særligt langs Kildevældsgade.

Nuværende sikring

- Rækkehusene er udpeget som bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen.

- Kulturmiljøet er omfattet af en lokalplan med bevaringsbestemmelser, der udpeger bebyggelsen samt de fleste træer ved torvet og på Kildevældsgade som bevaringsværdige.

Udviklingsmuligheder

Kulturmiljøet er fuldt udbygget, og der er meget begrænsede udviklingsmuligheder. Kvarterets grønne karakter kan styrkes ved yderligere begrønning af særligt private forhaver. Der er i flere gaderum potentiale i at arbejde med belægninger, der udtrykker en mere original karakter.

Lignende eksempler

Kulturmiljø 4.11 Kartoffelrækkerne i Indre By, Byggeforeningshusene i Gernersgade og Krusemyntegade i Indre By, Sverrigsgade på Amager, Humleby på Vesterbro, og Olufsvej på Østerbro, alle opført af Arbejdernes Byggeforening.

